

Aan: Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap

Van: Ron Minnée

Onderwerp: Internetconsultatie wetsvoorstel Taal en toegankelijkheid

E-mail

cornelissen@vereniginghogescholen.nl

Doorkiesnummer

(070) 312 21 46

Gegevens van herkomst

28 januari 2019

Kenmerk

19..

Memo

Algemeen

Allereerst wijzen wij erop dat het hoger onderwijs voor de taak staat om bij beleid en uitvoering een balans te vinden tussen de drie thema's uit het trilemma van kwaliteit, toegankelijkheid en doelmatigheid. Op een aantal punten lijkt het wetsvoorstel vooral een versteviging van de toegankelijkheid te beogen en minder aandacht te hebben voor de andere thema's van het trilemma.

Zo heeft een deel van de numerus fixus-opleidingen vanwege meerdere en uiteenlopende redenen een maximum capaciteit gesteld. Het is nodig dat er erkenning is voor de diversiteit aan redenen voor het voeren van een numerus fixus. Bijvoorbeeld het beschikbaar hebben van voldoende stageplaatsen of de aanwezigheid van voldoende laboratoria en instrumenten zijn valide redenen die zorgen voor capaciteitsgebrek. Hier wordt al veel inspanning door hogescholen geleverd om de capaciteit te verhogen, maar het capaciteitsgebrek ligt deels buiten de invloedssfeer van de instelling.

Ten tweede zijn wij blij dat met dit wetsvoorstel enkele belangrijke onderwerpen uit de Internationaliseringsagenda van de Vereniging Hogescholen en VSNU worden geadresseerd. Ons valt echter op dat er ook enkele onderwerpen niet worden geregeld. Hogescholen vinden het jammer dat OCW de gevraagde instrumenten niet middels deze wetwijziging wil introduceren. Het gaat daarbij onder meer om:

- Een cap op het aantal niet-EER-studenten dat tot de opleiding wordt toegelaten.
- Het uitbreiden van de mogelijkheid om diversiteit (van nationaliteit) als selectiecriteria te hanteren.

Taalbeleid

Deel van een opleiding

In het artikel wordt gesproken over 'een deel van een opleiding'. Verantwoording over een te kleine eenheid brengt forse belasting met zich mee. Dit lijkt ons in verband met de doelmatigheid en bijbehorende administratieve lasten zeer onwenselijk.

Administratieve lasten

In de memorie van toelichting wordt gesproken over een 'geringe' toename in de administratieve lasten. Dat is naar onze mening onjuist. Onze verwachting is dat de toename in administratieve lasten aanzienlijk zal zijn. Uit de memorie blijkt immers ook dat de minister op de volgende punten acties van instellingen verwacht.

- Gegevens verkrijgen en verwerken t.a.v. aantal anderstalige opleidingen voor alle bekostigde en niet-bekostigde instellingen.
- Overlegverplichtingen voor alle instellingen met anderstalig onderwijs (om te bespreken hoe beleid er uit gaat zien).
- Beleid nader opstellen voor alle instellingen met anderstalig onderwijs.

OCW verwacht een lastenvermeerdering van € 135.000 voor het eerste jaar voor de instellingen. Wij vragen ons af hoe dit bedrag is opgebouwd en waar de minister deze inschatting op baseert.

Toegankelijkheid en capaciteitsbeperking

Principiële opvatting (regeerakkoord)

De minister lijkt vast te houden aan de beslissing vooraf. Door de nu gekozen constructie krijgt de minister een grotere verantwoordelijkheid bij het inzetten van de numerus fixus. De vraag blijft, wat gebeurd er als de minister toestemming weigert en de kwaliteit van een opleiding toch in het geding komt. Wij hadden het principiële juist gevonden als de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de opleiding volledig bij de opleiding was blijven liggen. Een toets achteraf (bijv. ingrijpen bij kennelijk oneigenlijk gebruik van de fixus) is volgens ons een zuiverder invulling van de regeerakkoord maatregel. We stellen voor het wetsvoorstel op dit punt te heroverwegen.

Een tweede aspect wat problematisch kan worden is dat er met dit wetsvoorstel ingezet wordt op een onvoorwaardelijke capaciteitsgroei bij fixusopleidingen. Echter, een aantal instellingen heeft uit doelmatigheidsoverwegingen gekozen voor een maximale capaciteit op instellingsniveau. Hier hebben ze een goede (kwalitatieve, doelmatige) onderbouwing voor en deze optie zou mogelijk moeten blijven.

Ten derde zijn er nog vragen over de opleidingen die in de ministeriële regeling vrijgesteld worden van het toestemmingsvereiste. Hogescholen achten het logisch om de zwaar overschreven opleidingen vrij te stellen van het toestemmingsvereiste. Bij de zwaar overschreven opleidingen is het capaciteitsgebrek evident en deze opleidingen vallen deels ook samen met de al voorgestelde uitzonderingen op grond van de een capaciteit die wordt vastgesteld door OCW en VWS.

Tot slot maken hogescholen vanuit hun regionale context keuzes. Een specifieke studie in Rotterdam kan bijvoorbeeld voor andere uitdagingen staan dan dezelfde studie elders in het land. Dat vertaald zich ook in verschillen tussen opleidingen over het voeren van een fixus.

Onderscheid naar trajecten

Wij zijn blij dat het ministerie met dit wetsvoorstel gehoor geeft aan de wens uit de Internationaliseringsagenda om bij de numerus fixus onderscheid te maken naar trajecten. Wij zijn echter kritisch op de manier waarop het ministerie dit heeft uitgewerkt. De uitwerking is namelijk een zeer beperkte. Het huidige wetsvoorstel maakt het volgende mogelijk:

- Opleidingsfixus (bijv. 200 plaatsen)
- Opleiding met fixus op Engelstalig traject (bijv. 100 plaatsen) en geen fixus op het Nederlandstalige traject

Eerder is op het ministerie uitgebreid gesproken over de mogelijkheid om een capaciteit per traject in te stellen. Experts op het gebied van de numerus fixus hebben er destijds op aangedrongen om gedifferentieerde capaciteitsbeperking binnen één CROHO mogelijk te maken. Dat zou kunnen gaan om dezelfde opleiding die door een instelling op verschillende locaties of in een Engelse / Nederlandse traject wordt aangeboden. Wij stellen daarom voor om het wetsvoorstel zo aan te passen dat het volgende mogelijk wordt.

- Opleidingsfixus (bijv. 200 plaatsen)
- Opleiding met fixus op Engelstalig traject (bijv. 100 plaatsen) en geen fixus op het Nederlandstalige traject
- Opleiding met fixus op Engelstalig traject (bijv. 100 plaatsen) en fixus op het Nederlandstalige traject (bijv. 100 plaatsen)

Dit is juist ook in het belang van de toegankelijkheid voor Nederlandstalige studenten. Zolang er binnen één opleiding geen volledig onderscheid gemaakt kan worden naar twee trajecten (zoals in het huidige wetsvoorstel het geval is) wordt het opstellen van een ranglijst bemoeilijkt. Een opleiding moet dan immers met één ranglijst twee trajecten bedienen. De uitkomst van de plaatsing is daardoor onzeker.

Instellingscollegegeld

Uit de memorie blijkt dat de voorgestelde berekening van het maximale instellingscollegegeld uit twee componenten bestaat, namelijk het wettelijke collegegeld en de studentgebonden onderwijsbekostiging. De vaste voet wordt bij de berekening dus niet meegenomen terwijl dit deel, zeker voor kunsthogescholen, een significant onderdeel van de bekostiging is. Wij stellen dan ook voor om de vaste voet alsnog bij de berekening van het maximale instellingscollegegeld te betrekken.

Daarnaast blijkt uit de memorie dat het maximum instellingscollegegeld periodiek voor een aantal jaar wordt vastgelegd. Het 'aantal jaar' wordt echter niet gespecificeerd. Wij vragen om helderheid over de periode waarop het maximum wordt herzien.

Eigen bijdrage

Taaltoetsen

In een eerder stadium heeft de Vereniging Hogescholen uiteengezet dat het zeer onwenselijk is als instellingen de kosten voor taaltesten (IETLS, TOEFL etc) zouden moeten betalen voor studenten met een buiten Nederland afgegeven diploma. Wij stellen ons dan ook op het standpunt dat dit gezien de huidige wet, naar alle redelijkheid, niet van hogescholen kan worden gevraagd.

Desondanks zijn wij blij dat de minister voornemens is om via een AMvB te regelen (of zoals wij het zien: verduidelijken) dat de kosten voor een gestandaardiseerde taaltest bij de student met een buiten Nederland afgegeven diploma liggen.

Diplomawaardering

Uit de memorie blijkt dat de minister inzet op een maximale eigen bijdrage van € 100 per student. Dat is een acceptabel bedrag, mits Nuffic en SBB voor hun dienstverlening op het gebied van diplomawaardering geen hogere bedragen per student doorbelasten aan instellingen.